

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Reflexions dels educadors de carrer

Institut de Reinserció Social (IRES)

OCTUBRE 1984

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

I N D E X

0. INTRODUCCIO

1. ELS BARRIS ON ES TREBALLA

- 1.1. L'entorn físic i comunitari
- 1.2. La població
- 1.3. Les famílies

2. POBLACIO INFANTIL I JUVENIL

2.1. Tipologies

- 2.1.1. Dimensió psicològica
- 2.1.2. Dimensió sociològica
- 2.1.3. Variants

2.2. La vida al carrer. Els grups

2.3. Alternatives pel temps lliure.

3. EVOLUCIO DEL TREBALL DELS EQUIPS DE CARRER

4. ENFOC ACTUAL DEL TREBALL DELS EQUIPS DE CARRER

4.1. Etapa previa d'observació i estudi del medi

4.2. Treball propiament dit

4.2.1. Treball amb els nois

4.2.1.1. Objectius generals

4.2.1.2. Subjectes als que es dirigeix l'acció

4.2.1.3. Objectius concrets i mitjans utilitzats

4.2.2. Treball amb l'entorn

4.2.2.1. Famílies

4.2.2.2. Institucions i Comunitat de veïns

4.2.3. Relació amb altres treballadors socials

4.2.4. Formació permanent i reciclatge

4.2.5. Evaluació del treball. Rentabilitat social

Febrer 1.983

0. INTRODUCCIO

Les observacions, conclusions i plantejaments que s'exposen en aquest informe provenen d'un llarg treball eminentment pràctic, però també de reflexió i anàlisi, realitzat pels diferents Equips d'Educadors de Carrer de l'I.R.E.S, en barris de la perifèria de Barcelona i d'algunes poblacions veïnes. El procés de reflexió ha estat en tot moment un complement del treball pràctic dels equips al llarg del seu funcionament, i darrerament s'ha vist incrementat per l'esforç de coordinació i d'anàlisi conjunt realitzat amb equips de carrer d'altres barris de Barcelona i de l'Àrea Metropolitana, no vinculats a la nostra institució.

Es des d'aquesta visió propera i directa d'una realitat, la de les zones més deprimides de la nostra geografia urbana, que ens sembla descobrir el que per nosaltres es el sentit i la lògica de l'actuació dels equips de carrer.

Durant vuit anys, la nostra feina als barris s'ha vingut desenvolupant en una línia de continuïtat i progressió permanents. En els primers moments, la labor dels equips de carrer no contava amb el reconeixement i decidit suport de l'Administració pública, i l'existència dels serveis socials als barris era pràcticament nula. Aquestes circumstàncies condicionaven l'enfoc del nostre treball. Cal remarcar que en els darrers anys, la preocupació que els diferents problemes dels barris perifèrics desperta en els organismes i entitats públics han anat creixent. Tant les Institucions autonòmiques com les municipals estan dedicant a la resolució d'aquests problemes part dels seus recursos econòmics, incrementant els equipaments i serveis dels barris més necessitats. Aquest procés, encara que insuficient moltes vegades, obre noves perspectives en el treball amb els nois dels barris, i requereix una actitud àgil i flexible per la millor utilització dels recursos disponibles en cada situació i l'aprofitament de les diferents experiències acumulades, dins del llarg camí que ens va apropant als objectius i models d'actuació més ideals.

1. ELS BARRIS ON ES TREBALLA

No és objectiu d'aquest capítol presentar un estudi en profunditat dels barris on realitzem la nostra tasca, ni una exposició minuciosa i estadística de les seves dades i característiques. Entenem, per altra banda, que aquesta informació ja està a disposició de l'Àrea de Serveis Socials a través dels diferents informes elaborats pels seus equips tècnics. Voldríem fonamentalment aquí fer un repàs, de manera sintètica però clara, de l'escenari real on té lloc el nostre treball i en el que creiem, aquest adquireix tota la seva significació.

Cal assenyalar que tot el que es descriu seguidament són aspectes generals en el que coincideixen en més o menys grau els barris als que ens referim, però està clar que cada un té característiques que li són pròpies i que depenen de diferents factors: antiguetat, la seva història, composició demogràfica, grau de proximitat o accés als centres de poder i decisió, etc. Es per aquest motiu que, com després ve indicat, tot treball a realitzar en un barri ha d'anar precedit per un estudi de les seves peculiaritats en els diferents aspectes (estructura urbana, recursos, institucions, població, grups de nois, etc.), el que ens facilitarà l'enfoc més adient que cal donar a cada cas.

1.1. L'entorn físic i comunitari

Els barris en qüestió es troben generalment a la perifèria de la nostra ciutat o en poblacions del seu cinturó industrial. La seva construcció acostuma a ser recent; alguns no tenen més de 10 anys. Són barris dormitori o, en tot cas, estan desprovistos de l'atractiu i recursos necessaris per mantenir una vida comunitària pròpia.

Destaca la seva deficient urbanització i construcció: carrers molt sobint sense asfaltar; absència de zones verdes o en el seu lloc grans descampats amb runes i deixalles; vivendes de baixa qualitat i dimensions insuficients, que necessiten constants reparacions, quan no una recomposició completa; grans estructures de blocs de pisos, amuntegats i antiestètics, que propicien la masificació anònima i la relació impersonal.

En alguns barris subsisteixen encara grups de barraques o petites construccions que careixen dels serveis més indispensables i de l'espai suficient per acollir a les prolífiques famílies que els habiten,

La comunicació d'aquests barris amb els centres urbans o els llocs de treball sol ser deficient, incrementant el seu aïllament.

Els equipaments públics són molt insuficients o inclús quasi inexistents. És molt fàcil trobar barris sense cap instal·lació esportiva, sanitària o recreativa. Els centres culturals, casals, espais o ateneus són molt escassos, i a vegades, els bars són l'únic centre social de relació i cultura. Ocasionalment funcionen algunes agrupacions espontànies de veïns, per desenvolupar una activitat específica (equip de futbol, cria d'ocells, joc de petanca, etc.)

Existeix un escàs nombre d'institucions o associacions pròpies dels barris. Les més exteses són les Associacions de Veïns, però no tenen una gran implantació en quant a nombre de socis. En molts casos han realitzat amb més o menys continuïtat un important paper reivindicatiu i de movilització, però malgrat les temptatives, no han donat en general alternatives sòlides i estables en els camps cultural i recreatiu. Aquesta incapacitat i la reduïda implantació s'han anat accentuant en els darrers anys en un procés de crisi internes i desintegració que no ha estat resolt encara. En la actualitat, les seves iniciatives i propostes es redueixen en molts casos a l'organització de les festes del barri o a tímides reivindicacions.

L'escola és un servei decisiu en la vida comunitària. Sense profunditzar en un tema que requeriria un espai molt més extens, cal assenyalar al respecte que:

- En alguns barris manquen encara places de EGB, sense parlar de l'insuficiència o inexistència d'escoles Bressol, parularis, escoles per adults o d'educació especial.
- Les escoles de E.G.B. no satisfan als nens les demandes i necessitats que les seves característiques i circumstàncies plantejen per aconseguir un equilibrat procés d'aprenentatge.

Això provoca un alt absentisme i un grau de fracàs escolar escandalós.

- . Manquen Centres de F.P, al marge de que els existents tampoc son de gaire utilitat pels nois, tenint en compte el grau de formació d'aquests al obtindre el dítol d'E.G.B, i el tipus d'ensenyament teòric que imparteixen els centres.
- . Pràcticament no hi han centres de BUP, tal vegada per la consideració de que no fan cap falta: els nois d'aquests barris que arriben a nivell de BUP, després de totes les traves anteriors, són veritables excepcions.

L'Escola (principalment d'E.G.B.), degut a l'elevat nombre d'hores que ocupa a la majoria de nens, la gran possibilitat de relacions que ofereix, els hàbits que desenvolupa, etc, és un element fonamental en el procés de socialització i formació del nen. Però el nivell d'exit de l'institució escolar en el que són els seus objectius pedagògics, és terriblement baix, al manys quan ens referim als barris perifèrics.

1.2. La Població

Les famílies que habiten els barris esmentats són en la gran majoria immigrades. Els pares i fills grans han nascut en general fora de Catalunya, predominantment en les regions meridionals de d'Estat Espanyol, i s'han establert en les zones industrials de l'Area Metropolitana de Barcelona durant el període de les més recents onades emigratòries. Els fills de menys de 15 anys solen haver nascut ja en el nostre país, bé en el primer i transitori lloc de residència (sovint una barraca), bé en el barri en qüestió

Són normalment famílies nombroses o molt nombroses, el que fa que la població infantil del barri sigui una proporció molt elevada del total.

L'estatus social i econòmic és molt baix. Els percentatges més elevats els donen el obrar no qualificats, empleats de comerç o serveis i, el que és pitjor, els treballadors e, situació d'atur. D'aquests últims, una bona part no té opció a cobrar cap mena de prestació econòmica, No cal extendren's en els efectes desastro-

sos que té aquesta situació en el ànims i equilibri de l'individu, les relacions internes o organització familiar i el desenvolupament dels nens, inclús sense arribar als casos d'extrema necessitat.

El nivell cultural i tècnic professional és igualment molt baix, per provindre la majoria dels adults de les zones rurals menys desenvolupades econòmica i cultutalment.

Mantenen en gran part la mentalitat, escala de valors, estil de relacions i pautes culturals i socials dels seus llocs d'origen, però tot aquest sistema de referències topa amb una realitat diferent de la que provenien, que també incideix en ells i sobre tot en els seus fills: una mentalitat i cultura alienes, d'extracció totalment urbana, i un marc comunitari del tot diferent, que no els hi dona unes noves alternatives clares de desenvolupament o integració, i no té les condicions per mantenir les pròpies. En aquest contexte no cal dir que es produeix un desarraïament de conseqüències nefastes, que deixa molt minvades les possibilitats de socialització, integració, referència i autocontrol de tota comunitat organitzada, i anula el suport que dona la possessió d'un conjunt de valors, pautes i principis ben assumits pel individu i recolçat per la pròpia col·lectivitat.

Es evident que el grau d'integració o identificació d'aquestes poblacions amb el que entenem per cultura catalana és molt reduït. Fins i tot el nivell d'informació i coneixement sobre aquesta cultura en les seves diferents manifestacions, començant pel idioma, és en un alt percentatge quasi inexistent.

Menció a part mereixen els grups de famílies gitanes, que en proporció molt variada habiten aquests barris. El seu grau d'integració i comunicació amb la població pàia depen de diversos factors, principalment el temps de residència al barri, l'importància numèrica del nucli gitano i la seva concentració. La manca d'integració entre les comunitats gitana i pàia és causa moltes vegades, d'enfrontaments i conflictes.

En el cas dels gitanos, són vàlides algunes de les consideracions abans esmentades per la població general: nivell econòmic, cultural i tècnic-professional, bastant inferior inclús a la mitja del

barri; famílies molt nombroses.

Un aspecte diferent dels gitanos és la forta afirmació que fan de la seva identitat, la seva unitat com a grup i el manteniment dels seus valors, principis i models de relació familiar i grupal, malgrat el procés de dissolució de les seves tradicionals formes de vida i cultura, incompatibles amb els nous sistemes d'organització, producció i consum de la nostra societat.

1.3. Les famílies

Les relacions familiars i els models proporcionats pels pares són els primers i més decisius factors que determinen el desenvolupament personal de qualsevol nen. Les figures paternes constitueixen l'element tècnic en el procés de formació dels fills en les seves primeres etapes de creixement.

Deixant a part els aspectes propis de cada història personal, és evident que les consideracions fetes en el capítol anterior sobre la població dels barris perifèrics respecte a l'atur, l'insuficiència dels mitjans econòmics, el desarrelament o l'inadaptació, tenen una gran importància a l'hora de caracteritzar les figures adultes i l'atmosfera familiar. No ens pot extranyar que proliferin i s'aguditzin els aspectes menys positius de la personalitat. Assenyalarem algunes d'aquestes conductes i actituds:

- . Actituds de frustració, inseguretat, desmoralització, amb els consegüents efectes sobre la relació educativa amb els fills.
- . Reaccions d'agressivitat indiscriminada, reaccions violentes arbitràries, incontrolades, arribant a la violència física sobre els fills o entre els pares. Deterioro o destrucció de la relació conjugal.
- . Reaccions extremes de claudicació o impotència, amb l'adopció de conductes evasives diverses (desenteniment dels problemes, recurs a l'alcohol)
- . Aparició de desequilibris o trastorns psíquics de gravetat diversa.
- . Abandó de les responsabilitats, inclús amb la fugida del nucli familiar.
- . Desorganització de la vida familiar, alteració d'horaris, i

de la convivència, per la necessitat d'adaptar-se a qualsevol oferta de treball malgrat els inconvenients d'horaris o distàncies.

- . Regresions a actituds més inmadures o infantils, perdent les figures paternes les seves funcions de models adults i establint-se situacions de competència, utilització, abús de poder, etc.
- . Adopció dels models de consum més alienants inculcats pels mitjans de comunicació, malgrat l'escàs poder adquisitiu.
- . En casos extrems, aparició de malalties, per insuficiències alimentícies greus, abandó, manca d'higiene, alcoholisme (generalment en el cas del pare), etc.

Afeixim ací els efectes de la baixa cultura (en algú cas molt baix xcoeficient mental) o d'una història personal a vegades ja molt problemàtica.

Si bé aquesta no és la situació de totes les famílies, sí que pot dir-se que la majoria d'elles es veuen afectades per alguna o varies d'aquestes circumstàncies en més o menys grau. Des de la família que es caracteritza simplement pel seu ambient desprovist d'estímuls, on l'acció educativa més important correspon a la T.V., fins el grup familiar totalment desestructurat, on les relacions internes predominants son les d'utilització, dominància i destrucció, ha ha una amplia gamma de possibilitats en la que disortadament, els casos pròxims al segon exemple no son excepcionals.

Ja hem parlat de la pobresa de la vida comunitaria, l'aïllament de les unitats familiars, la manca d'ofertes i estímuls culturals i relacionals de l'entorn. La nova comunitat en la que es troben inserits, nega també a aquests adults i famílies el suport i l'estímul que precisen per la seva seguretat, afirmació i progrés.

2. POBLACIO INFANTIL I JUVENIL

2.1. Tipologies

En el moment de fer una tipologia tenim que elegir respecte a quina variable establím la classificació. Considerem que les dues variables que més ens interessin en aquest informe són:

- a) Desenvolupament de la personalitat del nen o jove
- b) Grau de conflictivitat social

2.1.1. Dimensió psicològica

Si atenem a la primera de les variables, és indiscutible la transcendència que té en la personalitat del noi la seva història i entorn familiar. Ja hem descrit les característiques que pot adoptar la dinàmica de les famílies i la conducta i actituds dels pares en molts casos. Tenint en compte les diverses possibilitats, podem anotar una sèrie de categories:

- . Noi amb un desenvolupament normal, amb una personalitat sana, estabilitat emocional i afectiva, autonomia i capacitat de relació.
- . Noi reactiu, amb una base de la seva personalitat sana, però amb unes alteracions de conducta que responen a insatisfaccions o conflictes en el seu món familiar o extrafamiliar.
- . Noi inmadur, amb un desenvolupament de la personalitat inferior al corresponent a la seva edat cronològica.
- . Noi amb trastorns de personalitat, que poder tenir l'origen en conflictes i carències afectives patides al llarg del seu desenvolupament. Aquests factors poden ésser de profunditat diversa, amb uns mecanismes i defenses psicològiques que mantenen un grau de connexió amb la realitat més o menys grans segons predominin en la personalitat els components neurotic o psicòtics.

2.1.2. Dimensió sociològica

Si considerem l'aspecte de la conflictivitat amb l'entorn social, constatem que aquesta ve donada principalment per les conductes agressives o provocatives, delictes contra la propietat, consum i tràfic de drogues o prostitució. Fem les següents categories:

- . Nois en conflicte social que tenen la seva conducta molt interioritzada de difícil tractament i recuperació (cas d'alguns nois més grans i amb llarga trajectòria delictiva i marginal)
- . Nois en conflicte social, però que poden respondre bé davant d'una relació educativa i d'unes alternatives diferents a l'adoptada per ells.
- . Nois que es mantenen en una zona molt propera a la conflictivitat, i que poden haver passat ocasionalment el

limit, però que no han establert aquesta conducta de manera permanent o freqüent.

- . Nois que no tenen conductes antisocials i no es probable que les estableixin en plaç previsible.
- 2.1.3. Les dues classificacions assenyalades poden combinar-se en les seves diferents categories, ja que no hi ha necessàriament una relació directa entre la conflictivitat social i la personalitat subjacent, el que dona una possibilitat de variants molt amplia. Es possible trobar per tant, individus de conducta social molt conflictiva, amb una sòlida i estable personalitat, o nois amb transtorns notables de la seva personalitat o alt grau d'inmaduresa, que no presenten una conducta social especialment problemàtica.

Entre els del primer cas podem citar els nens gitanos, que acrediten una ferma i segura personalitat, conseqüència probablement del suport, l'afectivitat i clars punts de referència que els hi proporciona el seu ampli clan familiar, però que desenvolupen sovint conductes antisocials per la seva escassa integració com a grup a les costums, valors, formes de relació i expressió de la societat que els envolta.

2.2. La vida al carrer. Els grups de nois

Una de les coses que més crida l'atenció al passar per un barri perifèric, és la quantitat ingent de nens i joves que hi ha pel carrer.

Les raons son diverses:

- . En molts barris nous no es manté l'estructura de carrers com a vies de circulació de cotxes; sovint hi han racons o petites places entre els blocs, o be descampats sense urbanitzar.
- . Les famílies solen tenir molts fills, i les dimensions dels pisos no fan recomanable tenir els nens tancats a l'interior.
- . La procedència rural de moltes famílies fa que el costum de deixar sortir lliurement els nens al exterior sigui general.
- . Les obligacions laborals dels pares, junt amb la manca d'institucions o centres per atendre els nens (parbularis, centres d'esplai, Casals de joves, etc.) fa que aquests restin al carrer en hores extraescolars, inclús a edats molt curtes.
- . Manca de places escolars, absentisme alt a l'escola i manca de treball pels nois en edat laboral.

El carrer és en un elevat percentatge de casos, el lloc on els nens passen una proporció més gran del seu temps lliure, no més comparable a la que dediquen a veure la T.V. Aquests dos elements completen la labor formativa de la família i l'escola.

No ens estendrem aquí en els efectes que determinats programes i publicitat televisius tenen en la inmadura personalitat dels nois, principalment en els exemples de violència indiscriminada i l'incitació obsesiva al consum, d'influència claríssima en la conducta dels nois. Volem analitzar sobre tot el carrer, tant per la seva transcendència com a lloc de socialització dels xicots dels barris perifè-

rics, com pel fet d'ésser, l'escenari principal de la nostra feina.

Si ens centrem en els factors directament relacionats amb els nois, tenim que fins els 14-15 anys, final de la E.G.B, la majoria de nens están al carrer en horaris extraescolars, a excepció dels que no tenen plaça a l'escola o que no van a classe, els quals permaneixen al carrer durant tot el dia. Cal vir que el fenomen de l'absentisme escolar sol iniciar-se cap els 11 anys, i en cursos finals de la EGB pot adquirir dimensions molt preocupants. Aquests nuclis de nois que no van a l'escola o be ho fan de manera irregular, se'ls pot situar en la categoria propera a la conflictivitat o en la de comportament clarament conflictiu, encara que recuperable. El problema de manca de places escolars ha anat minvant progresivament.

Dels 15 als 18-20 anys, la presència dels nois al carrer ha variat en els darrers temps. Fa varis anys, quan el problema de l'atur no tenia les dimensions actuals, els nois que acabaven l'E.G.B. i no s'integraven a F.P. anaven progresivament incorporant-se al mon del treball. Això feia que al carrer anessin quedant els nois més desarrelats i amb més disposició a les conductes antisocials. Era corrent que aquells nois confluïssin en grups amplis (la "mara" en el seu argot) que corresponien a cada barri o als seus sectors geogràfics. Dels membres de "la mara" sortien les accions més conflictives que provocaven l'indignació dels veïns ben integrats. El consum de drogues no s'havia encara introduït, i les possibilitats de trobar una feina era real, el que feia que, amb un bon tractament, el pronòstic d'aquests nois fos força favorable.

En l'actual situació de crisi, l'obtenció d'una feina pels nois dels barris perifèrics, tenint en compte la seva baixa preparació escolar i tècnica, és pràcticament impossible. Car recordar a més que dels 14 al 16 anys no hi ha cap possibilitat legal de treballar, i que gran part d'aquests nois no segueixen cursos de F.P." El resultat és que actualment no pot dir-se que el carrer estigui ocupat pels nois més marginats, sinó que un gran nombre dels nois de 15 a 20 anys permaneixen al carrer una bona part del seu temps lliure. Altres ocupacions tals com el cinema, discoteca, pubs o sales de joc, están directament relacionades amb les seves disponibilitats econòmiques del moment.

Tenim doncs que una gran quantitat de nois poden estar, 4, 6 o més

(sense comptar els que no han anat a l'escola), matant el seu temps al carrer i sense la més mínima experiència de treball o activitat organitzada. No cal dir els efectes d'aquest procés en la seva personalitat o els seus hàbits.

Si atenem a les classificacions tipològiques abans descrites, podem afirmar que en totes les categories i nivells establerts, la presència dels nois al carrer (o el que és el mateix, en bars o futbolins), respon a la tendència explicada. La divisió clara entre els nois conflictius (la "mara" del barri) i els altres ha anat difuminant-se. Podria dir-se que, en l'actualitat, les formes de agrupació i interacció dels nois que estan al carrer s'ajusten en general (hi han variants més o menys clares, com el Districte 5è) al següent esquema:

- I.- Grups de nen d'edat escolar. Els més grans i conflictius d'aquest grup poden integrar-se amb grups de nois de més edat. En els barris més problemàtics es formen a vegades petites bandes de nens molt conflictius i desarrelats de l'escola, amb consum de determinades drogues (cola, algún porro).
- II.- Grups de nois entre 14 i 18 anys amb problemàtica diversa. Conviven nois no problemàtics, en el límit de la conflictivitat i altres clarament conflictius, però de pronòstic encara favorable. Es corrent el consum de porros, i en alguns llocs comencen a introduir-se drogues més fortes (els més conflictius d'aquests grups han avançat més en el seu consum)
- III.- Grups de nois molt conflictius. Nucli més reduït que l'antiga "mara", format per nois que per l'edat i grau d'interiorització de la vida delictiva, tenen un pronòstic molt poc optimista. Es general el consum de drogues fortes. Un alt percentatge d'ells són "yonkies" (adicte a l'heroïna).

En els tres grups descrits poden trobar-se nois de qualsevol dels tipus classificats respecte al desenvolupament de la personalitat (normals, reactius, inmadurs, amb trastorns neuròtics o psicòtics), encara que en el grup tercer (grans molt conflictius) són lògicament més abundants els que presenten alguna mena d'alteració de la seva personalitat. Els individus d'aquest grup corren el risc clar, segons sigui la seva actitud respecte a les drogues, de caure en un

2.3. Alternatives pel temps lliure

Paralelament a tota mena d'instal·lacions esportives, són imprescindibles en els barris locals per usos diversos i personal especialitzat per les diferents demandes que es plantejen. Tenint en compte els grups de nois del apartat anterior, entenem que els serveis més adients serien:

Grups d'esplai (amb monitors especialitzats)

Beneficia els nens dels grups més petits. Diversos grups pels diferents nivells d'edat.

Centres o Casals de joves (amb animadors i monitors especialitzats per eventuais activitats i treballs específics)

Beneficiaria els nois del grup 2.

Aquests Centres podrien aglutinar grups específics d'activitats molt diverses o tallers especialitzats (cine club, teatre, espeleologia, escacs, fotografia, fusteria, ceràmica, etc.)

Podrien comptar amb locals on els nois més grans i estructurats poguessin autorganitzar-se el seu temps i activitats.

Equips d'Educadors de carrer (amb educadors especialitzats)

La seva actuació es centraria en els nois que restin al carrer. En el cas de funcionar en el barri Centres d'Esplai o de Joves, els educadors de carrer haurien de mantenir amb els monitors i animadors d'aquests centres una intensa coordinació i cooperació. La tasca a realitzar pels Equips de Carrer ve especificada en el capítol següent.

Altres serveis per joves tals com Col·lectius, residències, centres oberts, aules especials, etc, al marge del seu indubtable interès, queden fora del àmbit aquí analitzat.

En qualsevol d'aquests equips professionals, es clar que la seva feina no podria reduir-se simplement a la realitzada de manera directa amb els nois. Com tot treball social amb una visió global de la seva significació i objectius, la activitat de monitors, animadors i educadors hauria de tenir una dimensió més am-

plia, incidint sobre altres nivells que estan inevitablement associats a la problemàtica dels nois. Les famílies, les altres institucions del barri, la comunitat de veïns, la vida comunitària, serien àmbits en els que caldria trobar un tipus i nivell d'actuació combinada adient.

3. EVOLUCIO DEL TREBALL DELS EQUIPS DE CARRER

Tal com s'ha dit, els carrers dels barris suburbials comptaven fins fa uns anys amb la presència preponderant dels característics grups de nois desocupats, que presentaven un nivell de desajustament, marginalitat i conflicte considerablement alt y homogeni: Quant més marginat era el barri; més ample era el nombre de nois inadaptats, com succeïa per exemple al barri del Carmel, lloc on es va desenvolupar la primera experiència de treball d'un equip de carrer. El reste de nois d'edat extraescolar s'anava integrant, malgrat tot, amb més o menys sort al món del treball.

Els grups més conflictius constituïen un focus permanent d'alteració de l'ordre reclamat pels veïns, i un perill directa per a la seva integritat física o la seva propietat privada. Alguns Centres o Associacions de Veïns, entenent la necessitat de trobar un tractament no represiu del problema, reclamaven equips d'educadors especialitzats. Aquest va èsser l'insis del Treball en diversos barris, (Can Vidalet, Canyelles, Verneda, La Pau), respondent a demandes directament relacionades amb el problema de la delinqüència i adoptant un enfoc centrat clarament en el núcli del nois més problemàtics que es veia influït també per la primera experiència del Carmel.

L'aspecte més significatiu d'aquesta línia d'actuació era el caràcter conflictiu i homogeni dels grups de nois. Aquest factor tenia una gran influència en l'orientació de la feina i les seves possibilitats de desenvolupament, amb algunes conseqüències negatives evidents:

- el grup per les seves característiques, oferia moltes resistències a obrir-se a d'altres grups o sectors del barri, tendint a tancar-se en sí mateix amb un mecanisme d'autoafirmació.
- L'actitud tancada reforçava les pautes i signes d'identitat propis del grup incluint els més negatius, actuant en un sentit contrari a la labor dels educadors.

- Les dificultats de contacte i comunicació del grup amb altres sectors de la col·lectivitat limitava l'aparició d'activitats identificatòries i solidàries dels nois cap a la comunitat a la que pertanyen, o actituds comprensives d'aquesta cap als nois.
- El caràcter del grup dificultava també l'integració d'altres joves o la col·laboració d'adults del barri, susceptibles de constituir-se en nous models positius d'identificació.
- Per les mateixes raons, els efectes socialitzadors i educatius del medi comunitari quedaven molt reduïts.
- Quant més alt era el nivell conflictiu del grup (sobre tot si el consúm de drogues era elevat) més desmotivats estaven els nois per proposar, participar u organitzar activitats diverses de temps lliure.

Aquestes conseqüències desfavorables del caràcter dels grups treballats no impedièn que globalment la tasca realitzada amb els nois tingués aspectes molt positius: intensa relació personal entre noi i educador (tant individual com de grup) amb repercussions en el procés formatiu d'aquell, efecte positiu del contacte amb les famílies, ocupació del temps lliure, nous punts de referència i informació, etc.

En alguns llocs (cas de Can Vidalet) es van anar comprovant que, per la més llarga història del barri, millor integració de les famílies, la plena escolaritat i l'existència d'uns certs serveis, equipament i vida comunitària, les característiques de la població infantil-juvenil no responien a l'esquema previst. No existia un núcli fort de nois molt conflictius i inadaptats amb els que dur un treball específic. Hi havien grups de nens i joves de característiques diverses i nivell no excessivament alt d'inadaptació, en el que estaven integrats alguns individus més problemàtics; i a part, algú petit grup de nois de conducta ja més mafiosa i de difícil tractament. La línia de l'equip de carrer va anar prenent -

una orientació més preventiva, centrada en els grups de conflictivitat diversa, i mantenint una relació més individual amb els nois extremadament conflictius.

Com hem explicat a l'apartat 2.2, la actual generalització de l'atur juvenil, ha incrementat la presència de nois al carrer i diversificat el seu grau de conflictivitat. Aquesta situació es potencialment molt perillosa, per la facilitat en que poden estendre's entre aquests sectors de joves desocupats les conductes delictives i el consúm indiscriminat de drogues. El objectius més importants del treball al carrer es veuen d'aquesta manera desplaçats cap a aquets grups, que requereixen una actitud urgent i ofereixen unes bones perspectives de treball.

Cal tindre en compte també l'evolució dels grups de nois tractats. La trajectoria dels joves va amb el temps definit-se en un sentit positiu o negatiu, dins d'un procés condicionat per factors a vegades externs: possibilitat d'obtindre treball, aparició de noves motivacions i expectatives relacionades amb un vïncul afectiu de parella, impacte d'una forta experiència (detenció, empresonament), consúm incontrolat de drogues, etc. En el grup es van decantant les actituds, es produeixen escissions, abandons, i va quedant un núcli cada vegada més reduït de nois no integrats i amb conductes conflictives molt extremes. Aixó requereix de l'equip d'educadors un reajust en la tática de treball i en els grups de nois a tractar (cas de Canyelles o San Cosme).

Tenint en compte els diferents factors reseñats, els equips d'educadors de carrer han anat reestructurant la seva feina. Deixem pel següent capítol l'exposició del plantejament actual del treball, i anotarem aquí les aportacions més generals a la línia d'actuació:

- Aceptar la validesa de certes variants en l'enfoc del treball en quant a edat i conflictivitat de nanos tractats, utilització de locals, organització d'activitats, organització i distribució de la feina dins l'equip, etc., en relació a les diferents circumstàncies de cada lloc o moment, dintre d'unes esquemes i objectius

- generals. Es imprescindible una flexibilitat en les actuacions.
- Adopció en general d'un enfoc més preventiu, amb nois més joves, conflictivitat més diversa i actitud més permeable, mantenint en qualsevol dels casos la relació personal individual amb els nois de més edat i difícil recuperació.
 - Increment en quantitat i varietat de les activitats de temps lliure fetes amb els nanos.
 - Desenvolupar al màxim els intercanvis dels nois amb altres grups de les seves modalitats i amb el seu entorn amb general.
 - En cas de carència d'altres serveis pels nens i joves del barri i de veure molt llunyanes les possibilitats d'aconseguir-los, desenvolupar la tasca que es consideri més prioritària o rendable, encara que siguin ocupant en part altres àmbits de treball (centre de joves, esplais, tallers). Això no es contradiu amb la necessitat de reclamar i potenciar al màxim la creació d'aquells serveis amb un funcionament independent a l'equip.

4. ENFOC ACTUAL DEL TREBALL DELS EQUIPS DE CARRER

Podríem diferenciar dues fases: d'investigació i de treball.

4.1. Etapa previa d'observació i estudi del medi

- Investigació del barri a nivell físic, geogràfic, desenvolupament històric, característiques demogràfiques, equipaments, recursos.
- Investigació dels problemes i demandes de la població infantil i juvenil, serveis existents, grups de nois, grau de conflictivitat.

4.2. Treball propiament dit

Amb dos àmbits principals d'actuació: els nois i tot el seu entorn.

4.2.1. Treball amb el nois

4.2.1.1. Objectius generals

- Afavorir el procés de desenvolupament i maduració del nen o jove, que el pugui apropar al ideal de individu lliure, autònom i solidari.
- Ampliar el seu coneixement (de la realitat que l'envolta i de la que forma part, perquè la seva intervenció en ella sigui lo més lúcida i objectiva possible.
- Incrementar els seus propis recursos (manuels, intel·lectuals, físics), per donar-los de millors instruments per la seva acció en la lluita diària.
- Donar-li un suport o orientació en aquells aspectes que requereixin una solució més immediata.

Els efectes d'aquest treball incidiran en l'actiut i la conducta del noi, eliminat o reduint el seu nivell de conflictivitat social, o tal vegada donant un altra forma i sentit al seu enfrontament en el sistema social en el que està inserit.

En relació a l'aspecte de les conductes conflictives, la tasca de l'educador té dues dimensions: la preventiva i la reeducativa. Predominarà una o l'altra segons les característiques del grup que centri la seva activitat.

4.2.1.2. Subjectes als que es dirigeix l'acció

El treball va dirigit als nens i joves que estan al carrer, incluint els dos sexes, i es centra en els grups en els que, per la seva dinàmica i la disponibilitat d'altres serveis en el barri, més urgent i efectiva sigui l'intervenció dels educadors per la consecució dels objectius generals esmentats.

Hem explicat (apartat 2.2.) quines són les agrupacions naturals més freqüents dels nois en els barris perifèrics. L'actuació dels equips de carrer davant d'aquets grups es la següent:

Els grups II Son els que centren els esforços dels educadors, que desenvolupen amb ells una acció reeducativa i preventiva a l'hora. Els nois d'entre 14 i 18 anys, tenen graus de conflictivitat diversa, però no hi ha una separació clara entre els diversos nivells. Tenen una actitud oberta receptiva i col.laboradora i ofereixen bones possibilitats de treball tant en grup com individualment. La seva situació té el perill de degradar-se ràpidament per l'efecte de la desocupació, la possible escalada en el consúm de drogues i el contagi de conductes delictives. Requereix una acció immediata del educadors.

Quant al barri hi han centres de joves o agrupacions similars, aquets nois responen bé en general, però difícilment poden tots ells ser absor-

vits pels centres. L'assistència es en molts casos ocasional o irregular. Hi ha també grups o individus de més difícil integració, degut als seus interessos, personalitat o conflictivitat. Amb tots aquets nois que permaneixen al carrer es amb qui l'equip d'educadors té llavors que treballar, mantenint una bona coordinació amb els animadors dels centres.

Els grup I Per la seva edat (escolar) no solen presentar quant estan escolaritzats situacions d'evolució imminent tan perillosa en l'aspecte de conflicte social, pero moltes vegades mostren ja alteracions de la personalitat de variable consideració. En tot cas es molt convenient la seva inclusió en grups d'esplai, amb els que pot èsser convenient una mediació o assessorament de l'equip d'educadors. La mateixa intervenció pot èsser necessaria a l'escola, on molts nens ja donen mostra d'inadaptació i que es manifesta incapaç d'integrar-los. En aquesta labor institucional amb les escoles, a vegades cal estimular la creació de "pretallers" pels nens més inadaptats dels cursos superior de E.G.B. Els nois més conflictius d'aquesta edat entren totalment dins el camp de treball dels equips de carrer, be en grup propis, be incorporats (els més grans) als grups II. En algun cas (Canyelles, Can Vidalet) els educadors han intervingut en la creació i manteniment de grups d'esplai amb col.laboradors voluntaris, degut a la demanda urgent d'atenció de certs nens molt problemàtics.

Els grups III (núclis de joves que han dut una evolució més negativa). Per les raons exposades (capítol 3) no está clara la conveniència del treball amb ells a nivell de grup, al marge de

certes situacions específiques (tallers de treball, institucions). En canvi es veu de molt interès la relació personal individualitzada, que no té perquè ocupar el centre de l'activitat de l'educador de carrer, i que ofereix interessants possibilitats:

- centre l'actitut de tancament i autoafirmació del noi en grup.
- manté oberta una via de recuperació del noi i frena el seu deteriorament.
- permet conèixer la subcultura marginal d'aquests grups (argots i altres formes d'expressió, mentalitats, valors, pautes de relació i conducta, mitologia i símbols), que són tinguts com a models a imitar per molts nois dels grups I i II. Amb el seu plantejament i un coneixement adient sobre el tema, els educadors poden mentalitzar millor l'influència d'aquests models i substituir-los per altres.
- La relació dels educadors amb aquests nois, els hi dona una gran ascendència sobre els del grups I i II.
- Aquesta relació personal permet un grau a vegades molt fort d'influència sobre el noi en situacions compromeses (conflictes amb centres o grups de joves, institucions del barri, etc.). Cal no confondre la relació personal entre els educadors i els nois d'aquests grups amb una forma de teràpia individual - Malgrat contindre elements referencials i terapèutics, aquestes relacions no reuneixen les condicions d'una teràpia (acceptació mútua i explícita dels objectius, freqüència i regularitat del tractament, etc.), i no compten amb una preparació adient de l'educador en tècniques de psicologia terapeu-

tica, motius pels quals no se'ls hi pot atribuir aquella dimensió.

Els joves del grup III difícilment s'integren en Casals de Joves i Ateneus, o be assisteixen esporàdicament desorganitzats i boicotejant les activitats o creant conflictes directes. En aquets cassos, la cooperació entre els animadors del centre i els educadors de carrer pot servir per facilitar les solucions.

Observació: Tots els grups de nois presenten una problemàtica molt diversa, si atenem simultaneament a les dues tipologies establertes (dimensió psicològica i sociològica), el que fa imprecisa i artificial la barrera entre nois amb dificultats i nois sense dificultats.

4.2.1.3. Objectius concrets i mitjans utilitzats

El que exposem a continuació es el conjunt de mitjans que utilitza el educador en la seva actuació amb els nois. Amb ells intentarà provocar una serie d'efectes, processos i reaccions que operin en els nens i joves una transformació en el sentit assenyalat pels objectius generals. Aquets canvis més parcials i immediats constitueixen els objectius concrets de la seva educació (acció educativa).

1. La relació personal individual Principal mitjà del que disposa l'educador per l'actuació amb qualsevol tipus de noi. Ofereix a aquets nous models de contacte humà, punts clars de referència, noves idees i explicacions sobre els esdeveniments, la societat, nous elements informatius diferents escales de valors, etc., i el que es molt important, una ocasió de diàleg i expressió a vegades inèdita per ell, en condicions de

fiança i respecte mutuú, i un suport en el terreny afectiu de que sovint está mancat. Es amb els seus modèls i la seva imatge que l'educador pot ocupar el lloc o neutralitzar l'influència dels modèls negatius dels nois més grans i conflictius, de gran poder atractiu pels més joves. La relació personal noi-educador es més decisiva en la mida que els modèls familiars son més febles i negatius, el món relacional del noi es més pobre, quant més inmadura o alterada estigui la seva personalitat. Aquets aspectes son en ocasió extraordinariament desfavorables, i la relació amb l'educador, amb tot el seu joc d'identificacions, transferències i contratransferències, es constitueix en un element importantíssim.

Dins d'aquets apartats cal incloure la relació amb els nois empresonats que te un significat molt especial pel jove degut a les difícils circumstàncies que es troba. Es la continuació o l'inici de la relació personal individual, pero els efectes d'aquets contactes en la relació posterior amb el noi son extremadament positius, sobre tot si el període de detenció no es molt llarg. Tal com actualment funcionen les presons, la relació amb l'educador es a vegades pel noi l'únic contacte humà positiu del que disposa.

2. La relació de grup En ella l'educador intervé - decisivament en l'anàlisi i tractament dels conflictes interpersonals, els mecanismes de lideratge, dominància-dependència, jerarquia, utilitarisme, etc., amb els que el noi reproduceix els modèls experimentats per ell dins la família o l'entorn social. Aquets mecanismes son especialment significatius en les relacions entre nois i

noies, tema en el que la figura i actuació dels educadors i educadores tenen un interès referencial molt important.

Dins la relació en grup tenen molt d'interès les discussions o reflexions conjuntes sobre temes d'interès (la guerra, la delinqüència, l'atur, el sexe, les drogues, la política, etc.), i l'organització d'assemblees per tractar qüestions que incumbeixen al grup, el que requereix del noi un esforç per escoltar i respectar les diferents opinions, o per acceptar l'adopció democràtica de decisions.

3. Activitats La seva amplitud o varietat depen del àmbit que abarca la tasca de l'equip d'educadors els grups de nois en el que es centra el treball l'utilització o no de locals, etc. Si existeixen al barri altres serveis pels joves (centre de temps lliure, tallers, etc.), les activitats desenvolupades per l'equip seran preferentment d'exterior: esport, sortides per la ciutat, berenars petites festes o jocs a l'aire lliure.

Si no hi ha cap altre servei pels joves, pot plantejar-se l'utilització estable u ocasional de locals i simultanejar les activitats d'exterior amb les d'interior: tallers i activitats manuals diverses, jocs d'interior, cursets monogràfics elementals (fotografia, mecànica, socorrisme, etc) festes, berenars, montatges audiovisuals, etc.

La realització d'activitats, a part de facilitar certs aprenentatges o exercitar aptituds ocupant constructivament un temps lliure del nano, serve per l'establiment y acceptació de normes, la col·laboració i treball en equip, administració de gastos o la responsabilització dels nois en el

procés de suggerir i organitzar les propies activitats. L'utilització d'un local requereix altre tipus de normes i responsabilitats: participació en el seu manteniment i neteja, ordre intern, normes i horaris de funcionament. Entre les activitats mereix una menció especial l'esport. És una ocupació excepcionalment motivadora pels nanos, incluint els més problemàtics, que refuse altres tipus d'activitat. El futbol es en general al que els nois es senten més predisposats, però totes les varietats son fàcilment motivadores. Per l'atractiu i estímul que ofereixen els esports son ideal per treballar aspectes com la col.laboració en grup, el respecte mutu, l'esperit de superació i sacrifici (entrenaments, privar-se del consúm de tabac o altres drogues), autodisciplina, capacitat d'organització (montar equips estables, competicions, tornejos, etc.). Les activitats i en lloc destacat l'esport organitzat son un dels elements més importants per combatre el consúm de drogues, per l'aportació que fan als nois de nous motius d'interés i gratificació. Junt amb els elements informatius i valoratius sobre les drogues que es poden oferir en les relacions personals entre nois i educadors, més alguna acció informativa especial (col.laboració de professionals especialitzats o exdrogadictes) constitueixen un bon tractament en les fases preventiva o de no adició física.

4. Relació amb altres grups Cal incidir en el procés de socialització dels nois mitjançant la participació d'aquets en activitats o iniciatives de caràcter obert dins de l'àmbit comunitari (festes del barri, festivals de música, competicions esportives, passe de películas, etc.) o amb la

participació d'altres grups de nens o joves (tornejos, competició entre equips).

Aquests tipus d'activitats poden organitzar-se en coordinació amb altres treballadors de l'àrea de l'infància o joventut (animadors de centres de joves, monitors d'esplai, mestres, educadors d'institucions, etc.)

5. Excursions, colònies d'estiu Molt aptes per treballar la convivència, organització, coneixement i respecte a la natura, etc., en una situació i entorn molt més adient per la relació personal i de grup.
6. Ajuda i assessorament en gestions diverses
El noi formula sovint demandes diverses, relacionades amb problemes, judicials, laborals, (principalment cercar treball), assistència mèdic-sanitària (drogadicció, malalties contagioses, servei de ginecologia, etc.) obtenció de documentació, etc. A part d'informar al noi a ordeu adreçar-se, moltes vegades té gran interès per l'educador acompanyar al noi en la gestió de l'afer, tant per reforçar la confiança i bona imatge de l'educador, com per aprofitar uns moments especialment aptes per la relació individual. Cal estar atents però, als intents d'utilització o manipulació que poden fer els nois o les famílies o a l'establiment de dependències perjudicials. Una actitud equilibrada de l'educador donant al noi un suport inicial adient i estimulant-lo a actuar per si mateix, pot reforçar la capacitat d'iniciativa i autonomia del nano.
7. Treballs alternatius Moltes vegades pot-ser molt interessant conseguir pels nois cert tipus d'activitats remunerades (enganxar cartells publici-

taris, neteja de façanes o de boscos, treballs ocasionals en campanyes electorals, etc.), u organitzar amb ells activitats o treball que els hi puguin representar un benefici econòmic (recollida de paper, ampolles o trastos vells, tallers d'artesanía, parades de venda en llocs o dies especials, etc.). A partir del possible interés econòmic, aquestes accions poder ésser útils per reforçar la confiança del noi en sí mateix, la seva capacitat d'organització i iniciativa, i els seus hàbits de treball. Cal però que la proposta estigui ben organitzada i tingui bones perspectives de viabilitat.

4.2.2. Treball amb l'entorn

4.2.2.1. Famílies

Si l'equip d'educadors es planteja incidir en el procés de maduració del nen, necessàriament tindrà que qüestionar-se quina intervenció es possible i aconsellable en el medi familiar.

Fora cassos extrems, no ens es possible trobar als grups familiars un substitut que compleixi la seva funció, malgrat els aspectes tan negatius que tenen moltes famílies. La tasca de l'educador en aquest camp es centra donç en fer acceptar als pares les responsabilitats que els hi incumbeixen per la seva condició en el present i futur dels seus fills, i en reforçar els elements més constructius de la dinàmica interna familiar i de la personalitat dels pares. A vegades però, excepte cassos concrets l'intervenció dels educadors de carrer en les famílies dels nanos no pot-ser molt profunda, entre d'altres coses per evidents limitacions de temps.

Correspon aquesta tasca a d'altres serveis comunitaris (Equips d'Infància dels C.S.S.) en coordinació amb els equips de carrer.

La relació dels educadors de carrer amb les famílies sol iniciar-se per circumstàncies concretes (permis per una excursió, problemes derivats de detencions, una demanda concreta dels pares) i a partir d'aquest moment, la freqüència i profunditat vindrà donada per diferents factors:

- problemàtica del noi.
- oportunitat o conveniència de la participació dels pares en determinades iniciatives (gestió, organització i participació en festes, excursions o altres activitats).
- actitud del noi respecte a la presència dels pares en les activitats en que ell participa.
- demandes familiars.

4.2.2.2. Institucions i comunitats de veïns

La funció fonamental dels educadors de carrer respecte a l'entorn comunitari, al igual que la de qualsevol altre treballador social, es la de participar en el procés de presa de consciència per part de veïns i entitats, de la problemàtica existent en la pròpia col·lectivitat i de les contradiccions que poden explicar-la (en el nostre cas, referida a l'infància i joventut), de la part de responsabilitat que correspon assumir a cada un, i de les formes d'actuació que facilitaríen la superació dels problemes. Aquests objectius generals, cal traduir-los en actuacions concretes:

- Movilitzar els recursos creatius i educatius d'institucions i veïns, els quals poden apor-

ció o col.laboració en un grup d'esplai, centre de joves o programa concret, fins la participació en una determinada activitat comunitària.

- Donar a conèixer el nostre treball i objectius, sol·licitant el suport i la col.laboració personal en la tasca de tractament amb els nanos.
- Modificar aquelles actituds o conductes de grup i persones que no estan en la línia de comprensió i superació dels conflictes.
- En el cas de certes institucions (associacions de veïns, escoles, col·lectius professionals, ateneus, etc.), establir un intercanvi que permeti la clarificació de les actuacions, un anàlisi, crítica i assessorament mutu i una cooperació directa en qüestions específiques (problemes de nanos escolaritzats, absentisme escolar, utilització de locals i instal·lacions esportives, organització d'activitats), tot lo qual redundarà en una millora de les accions respectives.
- Reivindicar amb el suport de la col·lectivitat les accions de les entitats públiques necessàries pel tractament dels problemes. Una de les reivindicacions més importants seria la dotació de recursos per centres de temps lliure pels nois i de tallers o pretallers d'aprenentatge pràctic (fusteria, mecànica, electricitat, etc.) pels nois en situació més crítica.

Cal realitzar actes informatius, reunions, xerrades, debats oberts tots els veïns o dirigits a sectors concrets (associacions de pares, vocals, agrupacions de veïns, claustres de professors, etc.)

4.2.3. Relació amb altres treballadors socials

No cal dir l'importància de la coordinació i cooperació entre diferents equips de treballadors socials, per tal de donar un enfoc unitari al treball i no repetir les actuacions amb les institucions i veïns.

Pero mereix menció especial la col.laboració amb els animadors de centres de joves i monitors d'esplai, que com ja hem dit constitueixen junt amb els educadors de carrer els tres serveis bàsics pel temps lliure dels nens i joves. Igual importància tindria la cooperació amb el personal especialitzat dels tallers o pretallers d'aprenentatge per nois en situació crítica.

Aquesta col.laboració pot desenvolupar-se de moltes maneres: organització d'activitats pels nois, preparació d'actes oberts al barri en general, tractament de cassos problemàtics, treball conjunt amb grups, tasca de sensibilització de l'entorn.

4.2.4. Formació permanent i reciclatge

Aquest es un aspecte important per la feina dels educadors, que permet millorar i ampliar l'utilització dels mitjans de treball, i incrementar la seva capacitat d'anàlisi i comprensió de les situacions.

Ens sembla imprescindible la dedicació d'una part del temps dels educadors a aquesta tasca organitzant-la de manera que no alteri excessivament el treball directe al barri, i on l'educador pugui ampliar coneixements teòrics i pràctics sobre mecanismes psicològics individuals i grupals, organització d'activitats, altres experiències de treball amb nois, tècniques d'expressió psicomotricitat, etc.

4.2.5. Evaluació del treball. Rendabilitat Social

El treball pràctic dels educadors te d'anar complementat amb un treball de recollida de dades, d'anàlisi, reflexió i evaluació. Els instruments per dur a terme aquesta labor son:

- anotacions periòdiques o de fets significatius observacions.
- fitxes de cassos.
- histories i anotacions personals dels nanos.
- reunions de revisió , planificació i evaluació en equip.
- reunions de coordinació amb altres equips de educadors de carrer, per analitzar temas d'interés comú.
- evaluació del treball fet al llarg del curs, amb l'elaboració d'un informe anual.

El treball de l'educador de carrer precisa, com tot altre una evaluació adient. La relació de dades quantitatives sobre el nombre de nois tractats, activitats realitzades, promitjos d'assistència i participació dels nois, estudis longitudinals de la trajectoria de cassos, etc., ens podem aproximar a la realitat del treball i donar informació sobre tendències o aspectes a millorar o corregir. Pero molts efectes de la relació entre el noi i l'educador son de difícil constatació i mesura. A part de no disposar d'instruments adients de medicció per verificar l'evolució del noi, aquesta no implica automàticament canvis espectaculars en la seva conducta. Per altra banda la terrible dificultat per trobar alternatives o sortides clares a la seva situació (un lloc de treball, un canvi en el seu medi familiar, o en el seu mon de relacions i influències, una millora de les expectatives vitals) dificulta enormement la manifestació de ràpides i constatables transformacions. No hi ha además plena certesa de en quina proporció un canvi correspon a l'acció dels educadors o al procés de maduració natural del noi.

A vegades, però, els canvis requereixen una més gran perspectiva de temps per poguer ser percebuts. Hi ha un fet per nosaltres inqüestionable. La carga positiva de la intensa relació personal entre el noi i l'educador, el sustrat d'afectivitats i inquietuts que ha remogut, té un efecte inevitablement favorable en el món dels sentiments i emocions internes del noi, reforçant les seves tendències més saludables, inclús quant el canvi no sigui en termes absoluts molt considerable.

A l'hora de valorar la rendabilitat social del treball dels educadors de carrer, cal no passar per alt aquest aspecte no quantificable però indiscutible d'una autèntica relació personal, hi han altres factors ademés, que ens confirmen en l'idea d'aquesta rendabilitat:

- el seu caràcter en gran part preventiu, que evita l'aparició o redueix les dimensions de problemes de solució més difícil i costosa.
- el gran nombre d'individus, principalment nens i joves però també famílies i veïns, als que pot arribar la seva acció directa.
- la possibilitat d'adaptació del treball dels equips de carrer a una gran diversitat de situacions i demandes, incluint la de reforçar en cas de necessitat altres serveis del barri (esplais, casals de joves, tallers,).
- la seva incidència en un problema, com es el de la delinqüència juvenil i la seguretat ciutadana, al que es molt sensible la població i per el qual reclama solucions. Els equips de carrer ofereixen un tractament no represiu del problema, del que no pot prescindir cap plantejament ni programa d'accions progressista.

SINTESE DE L'EVOLUCIO DELS EQUIPS DE CARRER

Objectius generals permanents (no han variat amb l'evolució del treball)

4.2.1.1 Objectius generals

- Afavorir el procés de desenvolupament i maduració del nen o jove, que el pugui apropar al ideal de individu lliure, autònom i solidari.
- Ampliar el seu coneixement (de la realitat que l'envolta i de la que forma part,) perquè la seva intervenció en ella sigui lo més lúcida i objectiva possible.
- Incrementar els seus propis recursos (manuels, intel·lectuals, físics), per donar-lo de millors instruments per la seva acció en la lluita diària.
- Donar-li un suport u orientació en aquells aspectes que requereixin una solució més immediata.

Els efectes d'aquest treball incidiran en l'actitut i la conducta del noi, eliminant o reduint el seu nivell de conflictivitat social, o tal vegada donant un altra forma i sentit al seu enfrontament en el sistema social en el que està insert.

En relació a l'aspecte de les conductes conflictives, la tasca de l'educador te dues dimensions: la preventiva i la reeducativa. Predominarà una o altra segons les característiques del grup que centri la seva activitat.

Causes de l'evolució del treball.

- Ha variat la quantitat i característiques dels nois desocupats del carrer, conseqüència del increment de l'atur juvenil (hi han més nois i de conflictivitat més diversa)
- Intent de correcció del model d'actuació amb grups de nois problemàtics, per les conseqüències negatives de la tancada actitut dels nois, en grups d'alta i homogènea conflictivitat.

- Evolució d'alguns barris en el seu procés d'assentament, que disminueix el nombre de nois clarament inadaptats i conflictius, però que per la manca d'ocupació dels nois (treball, centres de temps lliure) manté una gran població infantil-juvenil amb alt risc de conflictivitzar-se.
- Evolució dels grups de nois conflictius tractats, en la que es van polaritzant i decantant les actituds i conductes dels nois. El grup inicial pot dividir-se o disgregar-se, el que requereix una reestructuració del grup de treball i de l'enfoc d'aquets en funció a les característiques del nou grup.

Diferències en l'enfoc del treball

Abans

- Treball amb grups de nois molt homogenis en la seva alta conflictivitat social.
- Treball tancat en el grup, per la resistència dels nois a incorporar altres individus o grups o a interaccionar-se amb ells. (si no eren de la mateixa conflictivitat). Difícil integració en la comunitat.
- Correlació de forces dins el grup de nois favorable a les tendències més negatives: afirmació de l'identitat i pautes de conducta conflictives.

Ara

- Treball amb dues vertents:
 - grups de nois de conflictivitat diversa, amb correlació de forces favorable als menys conflictius: activitats de temps lliure i relació individual i grupal.
 - nois extremadament problemàtics: relació personal individual.
- Màxima interacció entre el grup de treball i altres grups del barri o el seu entorn. Bona integració en la comunitat.
- Correlació de forces favorable a les tendències positives: incorporació dels nois més problemàtics a les actituds i conductes més constructives.

Abans

- Nombre limitat d'activitats de temps lliure (molt centrades en l'aspecte esportiu) realitzades amb els nois, en part degut a la poca motivació o el clar refús d'aquets a moltes propostes.
- Relació personal (individual i grupal): element principal i a vegades únic en la tasca educativa.
- Resistència dels nois a responsabilitzar-se en el sujeriment i organització d'activitats.
- Tasca reeducativa o terapèutica en el consum de drogues.
- Aspectes generals:
 - Treball estrictament dirigit als nois més conflictius del barri
 - Tasca eminentment reeducativa.

Ara

- Gran varietat d'activitats de temps lliure, degut a la fàcil motivació dels nois. Possibilitat de treballar molts diferents aspectes de la formació i personalitat del noi.
- Relació personal (individual i grupal): element educatiu imprescindible, però que es veu acompanyat per altres, derivats de l'interacció amb diferents grups i de la realització d'activitats creatives i educatives molt diverses.
- Gran possibilitat de donar impuls a les iniciatives i capacitat organitzativa dels nois.
- Tasca preventiva en el consum de drogues.
- Aspectes generals:
 - Acceptar la validesa de variants en l'enfoc del treball, edat i conflictivitat dels nois tractant activitats, etc., en funció a les circumstàncies de cada lloc i moment, dintre de l'objectiu fonamental del treball contra la marginació, inadaptació i conflictivitat dels joves.
 - Tasca preventiva i reeducativa desplaçant el centre del treball cap a nois de menor conflictivitat i edat.

El treball a realitzar amb les institucions del barri o la comunitat de veïns no experimenta variacions notables, a part de les adaptacions derivades.